

Vizsga (2007. 12. 19.)

(Tudományfilozófia)

Jegyszámolás:

Minden kérdés annyi pont, ahány perc. (Összesen 80.)

0-34 = 1

35-44 = 2

45-54 = 3

55-64 = 4

65-80 = 5

1.

Ismertesse a jelentés verifikációs elméletét. (5 perc)

2.

Van-e a kauzalitásnak olyan értelmezése, amelynek értelmében minden deduktív-nomologikus típusú tudományos magyarázat egyben kauzális magyarázat is? (10 perc)

3.

A logikai empiristák szerint nincs szintetikus *a priori*. Abban az értelemben, hogy egy deduktív következtetés után nem tudunk többet a világról, mint ami a premisszában már benne foglaltatott. A világról szerzett ismereteink egyetlen forrása tehát az empíria. Továbbra is a logikai empiristák fejével gondolkodva, lehetséges-e szintetikus *a posteriori*? Az induktív általánosítás útján tudhatunk-e többet a világról annál, mint amennyi a indukció „premisszáit” alkotó véges empirikus adatokban benne foglaltatik? Ha igen, ennek a többletnek mi a forrása? Ha nem, akkor jelenti-e ez azt, hogy a „Minden holló fekete.” állítás csupán azt jelenti, hogy „Az eddig megfigyelt hollók feketék voltak.”? (15 perc)

4.

Ismertesse David Lewis kauzalitás-definícióját! Mi az az „újrakombinálhatóság elve”? A kauzalitás szempontjából miért érdekes az, hogy hol szabjuk meg az újrakombinálhatóság határait? (10 perc)

5.

Ha egyszer már pontosan definiáltuk a Kolmogorov-axiómákkal, hogy mi az a valószínűség, akkor mi értelme van annak, hogy – a valószínűség interpretációja címen – újból megkérdezzünk, „Mi az a valószínűség?” (5)

6.

Helyesek-e a következő, kondicionális valószínűségre vonatkozó állítások:

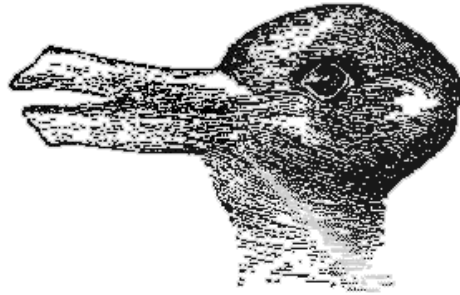
1. $p(A|B)$ azt jelenti, hogy mekkorára változik az A esemény valószínűsége, akkor, amikor B esemény bekövetkezik.
2. $p(A|B)$ azt jelenti, hogy mekkora az A esemény valószínűsége akkor, ha a rendszer (a világ) olyan módon van preparálva (olyan állapotban van), hogy az garantálja, hogy a B esemény egy valószínűséggel bekövetkezik.

Kapcsolható-e a fenti értelmezések közül valamelyik a tudományos hipotézisek bayesianus konfirmációjának elméletéhez? (10 perc)

7.

Ismertesse Reichenbachnak azt a tézisét, mely szerint nincs korreláció kauzális magyarázat nélkül! (10 perc)

8.

Kuhn gondolatmenete alapján vázolja fel, hogyan vezet az út ettől az ábrától addig a tézisig, mely szerint a tudomány nem kumulatív!
(15 perc)